

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Akın Gürlek** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ceylan AKÇA CUPOLO

Diyarbakır Milletvekili

Diyarbakır Barosu Çocuk Hakları Merkezi'nin, 2025 Nisan-2026 Nisan döneminde toplam 45 çocukla gerçekleştirdiği görüşmelere istinaden hazırladığı "**Diyarbakır Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda Tutuklu Bulunan Oğlan Çocuklarına Yönelik Hak İhlalleri ve Tutulma Koşullarına İlişkin Rapor**"; Türkiye'de çocuk adalet sisteminin, çocuğun üstün yararı ve ceza infaz süreçlerinin rehabilitasyon odaklılığı temelinde değil daha ziyade bir cezalandırma mekanizması olarak kurgulandığını apaçık şekilde ortaya koymuştur. Çocukların tutulma koşullarından yargı süreçlerine kadar geniş bir yelpazede yaşadıkları ciddi hak ihlalleri şöyledir;

- İşkence, Kötü Muamele ve İnsan Onuruyla Bağdaşmayan Muamele Yasağı başlığında; çocukların %13,3'ü çıplak aramaya maruz kaldığını, %20'si rutin aramalarda mahremiyetinin ihlal edildiğini belirtmiştir. Bazı çocuklar, aramalar sırasında mahrem bölgelerine elle temas edildiğini ifade etmiş; cezaevi personel müdahalesi sırasında sınırı aşan zor kullanma ve onur kırıcı davranışlar rapor edilmiştir. Çocuklar; ters kelepçe, kameraların görmediği kör noktalarda darp, tehdit ve hakarete maruz kaldıklarını beyan etmiştir. Yanı sıra; koğuşlarda mesul/temsilci adı verilen gayriresmî bir otorite sisteminin kurulduğu saptanmıştır. Çocukların %73,3'ü bu kişilerce kurallar konulduğunu, bu kurallara uyulmadığında fiziksel veya psikolojik şiddet uygulandığını (fayans üzerinde bekleme, bulaşık yıkatma, kantin ürünlerine el koyma vb.) belirtmiştir.
- Yaşam Hakkı ve Sağlık Hizmetlerine Erişim başlığında; kuruma girişte psikologla görüşme oranı %88,9 olsa da, bu görüşmelerin düzenli ve bireyselleştirilmiş bir iyileştirme planına dönüşmediği anlaşılmıştır. Revire erişimde gecikmeler yaşandığı, hastane sevklerinin bazen 4 aya kadar bekletildiği ve ilaçların zamanında ulaştırılmadığı tespit edilmiştir. Muayeneler sırasında personelin odada bulunması ve hastane sevklerinin kelepçeli yapılması tıbbi mahremiyeti zedeleyen temel unsurlar olarak raporda yer bulmuştur.
- Barınma ve Beslenme Koşulları başlığında; 8 kişilik koğuşlarda 10-12 kişinin kaldığı, çocukların bir kısmının ortak alanlarda (yerde) uyumak zorunda kaldığı belirtilmiş; idarenin temizlik malzemesi desteğinin çok düşük (%86,7 malzeme verilmediğini belirtmiştir) olduğu; nevresimlerin düzenli değişmediği, çamaşır makinelerinin sık sık bozuk olduğu ifade edilmiştir. Yine çocukların %80'i günde üç öğün yemek verilmediğini beyan etmiştir. Yemeklerden yabancı cisim (kıl, metal, plastik ve hatta fare) çıktığına dair ciddi anlatımlar mevcuttur.

- Haberleşme Hürriyeti başlığında; iletişim araçlarının erişim, maliyet, teknik altyapı ve idari uygulamalar bakımından sınırlayıcı bir çerçeve içerisinde kaldığı anlaşılmıştır. E-görüş ve telefon ücretlerinin astronomik yüksekliği, maddi durumu zayıf olan çocukların iletişim hakkını tamamen engellemektedir (Bir çocuk; aile bireylerinin açık görüşe geldiğinde haftalık 480 TL yükleyip bittiğini, açık görüşe gelmediklerinde ise haftalık 960 TL kullandığını beyan etmiştir.) Yanı sıra bir çocuğun üzerindeki darp izlerini ailesine göstermeye çalışması üzerine e-görüşün kesilmesi gibi, haberleşme hakkına yönelik doğrudan müdahaleler rapor edilmiştir.
- Eğitim Hakkı ve Sosyal Aktiviteler başlığında; çocukların %64,4'ü eğitime teşvik edilmediklerini belirtmiştir. Okuma yazma bilmeyen veya eğitim seviyesi düşük çocukların dilekçe yazamadığı için eğitim talebinde bulunamadığı, talep edenlerin ise gerekçesiz reddedildiği saptanmıştır. Yine spor ve oyun salonu mevcut olsa da, çocukların ekserisi her gün spor yapamadığını, aktivite sürelerinin çok kısıtlı ve ekipmanların yetersiz olduğunu ifade etmiştir.
- Disiplin Tedbirleri ve Yargı Süreçlerindeki İhlaller başlıklarında; disiplin süreçlerinde bilgilendirme eksikliği, avukata erişim yetersizliği, savunma süresinin kısıtlılığı ve yüksek ceza oranlarının savunma hakkının etkin kullanılmasını engellediği ortaya konulmuştur. Ayrıca çocukların %73,3'ü gözaltı ve ifade sürecinde bilgilendirilmediğini, %40'ı ise kolluk/mahkeme aşamasında zorbalık veya şiddet gördüğünü belirtmiştir.

Bu bağlamda;

1. Raporda yer alan çıplak arama, darp ve kötü muamele ifadelerine yönelik Bakanlığınız tarafından başlatılmış bir idari veya adli soruşturma bulunmakta mıdır?
2. Çocukların büyük çoğunluğunun varlığını beyan ettiği, koşullarda baskı ve şiddet uygulayan mesuliyet sistemi hakkında kurum yönetiminin bilgisi var mıdır?
3. Sekiz kişilik koşullarda on iki çocuğun barındırılması ve çocukların bir kısmının yerde yatmak zorunda kalması hususunda Bakanlığınız hangi çözüm adımlarını atmıştır?
4. Çocukların yüzde sekseninin şikayetçi olduğu yetersiz beslenme ve yemeklerden yabancı madde çıkması iddiaları üzerine kurum mutfağında en son ne zaman denetim yapılmıştır?
5. Hastane sevklerinin aylarca geciktirilmesi ve sevkler sırasında uygulanan kelepçeli nakil işlemleri, çocuk koruma ilkeleri ile nasıl bağdaşmaktadır?
6. Okuma yazma bilmediği için idareye dilekçe veremeyen çocukların eğitim ve diğer temel haklarına erişimini sağlamak için hangi özel mekanizmalar kurulmuştur?
7. Son bir yıllık süreçte kurum personeli hakkında orantısız güç kullanımı veya görevi kötüye kullanma iddiasıyla kaç disiplin dosyası açılmıştır?
8. Haberleşme ücretlerinin yüksekliği nedeniyle ailesiyle iletişim kuramayan dezavantajlı çocuklar için bir mali destek programı planlanmakta mıdır?
9. Çocuk adalet sistemini cezalandırma yaklaşımından onarıcı adalet ve rehabilitasyon odaklı bir yapıya dönüştürmeye yönelik somut bir reform takviminiz var mıdır?
10. Baroların ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının ceza infaz kurumlarını bağımsız ve düzenli bir şekilde denetleyebilmesinin önündeki bürokratik engeller kaldırılacak mıdır?